

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno DCCCCX. ad annum MLXXIII.

Parisiis, 1644

Concilivm Aenhamense Ivxta Alivd Exemplar.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15625

CIRCA ANNUM CHRISTI 1009. vt Dominus noster sapius atque iterum clementiam suam largiatur. Amen.

CONCILIVM ÆNHAMENSE
IUXTA ALIVD EXEMPLAR.

PRÆFATIO.

QVODAM tempore contigit vt regis Æthelredi edicto concrepante, archipræfulumque Ælfeahi & Vvulfstani horratu instigante, vniuersi Anglorum optimates die sancto pentecostes ad locum ab indigenis Eanham nominatum acciti sunt conuenire. Collecto itaque ibidem Christicolarum Cœtu venerabilium quamplurimorum, de catholicæ cultu religionis recuperando, deque etiam rei statu publicæ reparando vel consulendo, plura & non pauca, vtpote diuinitus inspirati, ratiocinando fermocinabantur. Denique in eorundem synodalis exordio sermocinationis, episcopi semetipfos primitus fidei speique & caritatis, quatuorque principalium virtutum, prudentiæ videlicet & iustitiæ, fortitudinis quoque & temperantiæ decore adornari, mutuis colloquiorum instructionibus salubrium inuicem cohortabantur, statueruntque pro inuicem quotidianam interuentionem, atque pactum pacis & concordia fideliter firmiterque inter se confirmabant.

Causa huius Concilii.

SYNODALIA DECRETA.

I.

Omnem quoque populum monebant, vnum regem sub vnus cultu religionis Christianæ, superstitionis ritu fanaticæ omnimodo abiecto, & timere & diligere. Deinde vniuscuiusque ordinis, vel sexus, vel ætatis cateruam accitam assistentemque, vt iuxta legis sanctiones catholicæ suam sobrie & iuste ac pudice in hoc sæculo vitam instituerent, suggestionibus multimodis secundum

Regem & religionem colendos, populum instruendum.

Apostoli monita beati, arguebant, obsecrabant, increpabant. Ibi ergo episcopi, vt erga creditæ sibi salutem plebis, Paganorum incurfionibus vel irruptionibus ceterisque calamitatum ærumnis pluriformium opprimentibus, a religionis tramite recto anfractibus errabundis exorbitantis, peruigiles existerent: eisque vitæ pabula vel alimenta, quibus ad fidei cultum catholicæ recrearentur, solcite instanterque ministrarent, monitibus cogebantur intentis. Memores enim fore prophetæ monebantur dicentis: *Pascite qui in vobis est gregem Dei.* Abbatibus namque, nec non & abbatissis, maximis ibidem prædicabatur obsecrationibus, vt vitæ propriæ legis frena regularis imponerent, collaque iugo Christi leuissimo omnimodis infatigabiliter humiliterque supponerent, & sedula instantia saga, citatisque studio intentissime monita sibimet subiectis salutaria, actuumque exemplaria bonorum nomina maioris officii æquantes vel implentes, studiosissime impendere procurassent, eosdemque a sanctæ tramite religionis, vel ab almi norma patris Benedicti per anfractus obliquos dextrorsum vel sinistrorsum nequaquam deuiare permetterent. Archipontifices etiam, vna cum ceterorum consensu pontificum, orthodoxorumque iam tunc præsentium, salubre hoc piuumque cælitus afflati elegerunt tradideruntque consilium, vt si quispiam monachorum, vel quæpiam monialium, ex cuiuspiam monasterio abbatis vel abbatissæ, ipsius videlicet vel antecessorum eius temporibus regiminis, ritu apostatico per proprium arbitrium egressi, vel proprii reatu deliqui

1. Pet. 5.
Cænobitæ
regulam
suam, vel
S. Benedi-
cti teneant.

Monachi
& moniales
vagi redeant
ad sua mo-
nasteria.

CIRCA
 ANNUM
 CHRISTI
 1009.

expulsi, alicubi reperti fuerint, in monasterium ite-
 rum reuertantur, & absque vlla contradictione sus-
 cipiantur. Caueant etenim abbates, nec non &
 abbatissæ, ne illud propheticum de illis dicatur:
Quod infirmum fuit non consolidastis, & quod agro-
tum non sanastis. Reuersi ergo monachi vel monia-
 les, obseruantix regulari humiliter subiaceant, neg-
 ligentiasque priores nimium pœniteant, & a cun-
 ctis amodo vanitatibus desistant. Vota enim vel
 promissa, quæ Deo vouerunt, mente sollicita reuol-
 uant, factisque eadem persoluere studeant. Si au-
 tem cuiuspiam monachorum monasterium, quo se
 per promissionis votum perque habitus susceptio-
 nem spiritalis Domino obtulit omnipotenti, velut
 plerumque mutata temporum vicissitudine con-
 tingere solet, cum canonicis vel cum sanctimonia-
 libus constitutum sit, isque tam alicui ecclesiæ vel
 monasteriolo in Christi famulatu deditus fuerit,
 idem ipse pontificem, ad cuius diœcesim eadem
 ecclesia vel monasteriolum cui præest pertinet,
 promptissime adeat, triaque hæc se semper serua-
 turum data dextra deuoueat, castitatem videlicet,
 habitumque monachicum, & perpetuam in Christi
 seruitute perseuerantiam. Quod si hæc persoluerit,
 dignior habeatur. Canonici namque in suis se mo-
 nasteriis ita obseruent, vt in continentia pura & in
 castitate magna Domino regulariter deseruiant;
 horis competentibus officium diuinum in ecclesiis
 pariter concelebrent, etsi eo loci substantiæ abun-
 dantia victualis non defuerit, in suis per dies singu-
 los prandeant refectionibus; noctibus quoque singulis,

Ezech. 34.

Regulari-
 ter viuant.

Tria vo-
 ueant.

Canonici
 cenobia
 sua teneant.

vt eis regulæ monſtrat auctoritas, in dormitoriis re-
quieſcant : quod ſi hæc obſeruare neglexerint, vel
regulariter emendent, vel de monaſteriis eiician-
tur, & Dei hereditate careant.

CIRCA
ANNUM
CHRISTI
1009.

II.

Sacerdotes
caſte vi-
uant.

Sacerdotes itaque ſiue preſbyteros ſummopere
obſecramus, vt caſte & continenter Domino iu-
giter ſeruientes, a connubiis ſe femineis omnino
abſtineant, ſicque Domini iram deuitent. Si enim
taliter Domino ſeruire voluerint, Domini cuncti-
potentis miſericordiam hic & in futuro conſequan-
tur perpetuam; inſuper & nobilium honore per-
ſonarum, & in vita præſenti, & poſt vitæ terminum,
digni habeantur. Quod ſi hæc obſeruare noluerint,
omni honore penitus priuentur.

III.

Deum v-
num & fi-
dem colen-
dos.

Poſt hæc igitur archipontifices prædicti, con-
uocata plebis multitudine collectæ, regis edicto
ſupra ſcripti, omniumque conſenſu catholico-
rum, omnibus communiter prædicabunt vnum
Deum colendum eſſe debere, Patrem videlicet,
& Filium, & Spiritum ſanctum; Patrem ſiqui-
dem ingenitum, Filium autem ante tempora ge-
nitum a Patre, in tempore natum e matre, Spi-
ritum vero ſanctum ab vtroque procedentem; Tri-
nitatem ſiquidem in perſonis, vnitatem in ſub-
ſtantia; deitate coæqualem, honore & gloria
coæternum. Vnum, inquit, Deum, vnamque
ſpem, & vnam fidem, atque vnum baptiſma nos
colere oportet, & omnes paganas ſuperſtitiones
contemnere.

Incan-

CIRCA
ANNVM
CHRISTI
1009.

IV.

Incantatores autem, magos, pythonicos, & veneficos, nec non idolorum cultores, acriter oportet constringere, vel etiam ex patria eiicere. Decreta namque vel statuta, vel scita legalia, æqua & iusta semper teneamus; iniusta autem legique contraria penitus exterminentur, & ab omnibus eliminentur. Iuris quoque statuta ciuilibus æquissima nulli abstrahantur personæ nobili neque ignobili.

Incantatores, fagas, &c. eiicendos.

V.

Fides firma, caritas non ficta, amicitia vera & non falsa, inter singulos teneantur.

Pax & fides.

VI.

Nemo etenim pro pecuniæ commutatione alius cuius quempiam Christianum infontem ex patria eiiciat, sed nec Paganorum dominio subdat. Ne fas igitur est vt quos Christus sanguinis sui effusione redemit Iudæorum vel Gentilium vinculis sint irretiti.

Christianus non vendendus extra patriam.

VII.

Delinquentes etiam pro delictis modicis mortis minime tradantur, sed pie cauteque puniantur, ne forte punitionis seueritate iudicis iram districti prouocent punientes; Dominus enim dicit: *Nolite condemnare*, & reliqua. Et item: *In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini*. Et Apostolus dicit: *Castigate, & non mortificate*: plasmatis namque Domini plasmantis, quod proprio sanguine redemit, semper vbique parcatur.

Pro re modica nemo occidatur.

Luc. 6.

Matth. 7.

2. Cor. 6.

VIII.

Connubia illicita cunctis generaliter interdiciamus

Connubia illicita.

Concil. Tom. 25.

Kk

Christianis, sed legi diuinæ cum Dei timore vbi-
que adstringantur: nemo igitur illicitis coniunctio-
nibus se inquinat, id est cum cognatis, vel cum con-
iugatis, vel cum Deo sacratis, seu cum aliis illicitis
personis.

IX.

Ecclesiæ &
ministri im-
munes.

Ecclesiæ itaque per loca singula ædificatæ in
Domini subsidio cunctipotentis, nec non & regis
terreni, cunctæque plebis catholicæ tuitione sem-
per persistant: nec quisquam pro quopiam com-
mercio, iugo seruitii suam subiugans ecclesiam,
venditor efficiatur ecclesiarum, sed in Christi ser-
uitute leuissima libere semper permaneant: neque
sacerdotes vel ministri Deo ibidem fideliter serui-
entes absque pontificis consilio inde expellantur;
nec ecclesiæ antiquitus constitutæ decimis vel aliis
possessionibus priuentur, ita vt nouis oratoriis tri-
buantur.

X.

Decimæ &
Deo debita
reddenda.

Decimationes frugum, & vitulorum, & agno-
rum, nec non & aratrales eleemosynæ, ecclesia-
sticaque munera, Domino per singulos annos tem-
poribus rependantur congruis: eleemosynæ vi-
delicet aratrales quindecim diebus post pascha
peractis; vituli quoque & agniculi decimales erga
pentecosten; frugum vero terræ decimationes cir-
ca omnium festiuitatem sanctorum ecclesiis per-
soluantur opportunis.

XI.

Denarius
Romanus.

Pecunia quoque Romana erga beatorum solen-
nitatem apostolorum Petri & Pauli pontificibus
per singulos annos reddatur.

CIRCA
ANNVM
CHRISTI
1009.CIRCA
ANNVM
CHRISTI
1009.

CIRCA
ANNVM
CHRISTI
1009.

XII.

Ecclesiastica vero munera in beati festiuitate Martini per singulos annos ecclesiis donentur competentibus. Lumina etiam cereorum ter in annis singulis reddantur, augeantur, reparentur.

Census ecclesiasticus.

Luminaria.

XIII.

Munera nec non defunctorum animabus congruentia puteo impendantur aperto.

Defunctorum munera.

XIV.

Ieiunia quadragesimalia, & cetera a sanctis patribus indicta, sanctorumque festiuitates a catholicis instituta, summopere obseruentur.

Ieiunia.

XV.

Dominicæ solennia diei cum summo honore magnopere celebranda sunt, nec quidquam in eadem operis agatur seruilis: negotia quoque sæcularia quæstionesque publicæ in eadem deponantur die. Genitricis namque Domini nostri, almæ videlicet Mariæ, festa solennia, primo cum ieiuniis, & postea cum suauifona melodiarum cantilena, honorifice ab omnibus celebrentur sollemniter. Festa quoque apostolorum cunctorum similiter cum ieiuniis concentibusque spiritualibus summopere colenda sunt.

Dies dominica.

Festum beate Mariæ.

Apostolorum.

XVI.

Ieiunia vero quatuor temporum nos obseruare oportet, vt sanctus Gregorius nobis constituit; quamuis aliæ gentes aliter exercuerunt.

Ieiunium quatuor temporum.

XVII.

Sextæ etenim ieiunia feriæ ab omnibus magnopere per singulas hebdomadas exercenda sunt; si tamen in eadem die aliqua festiuitas non euenerit.

Dies Veneris.

Concil. Tom. 25.

Kk ij

XVIII.

De diebus
iuridicis.

Iudicium quippe, quod Anglice *ordal* dicitur, & iuramenta vulgaria festiuis temporibus & legitimis ieiuniis, sed & ab aduentu Domini vsque post octauas epiphaniæ, & a septuagesima vsque xv. dies post pascha, minime exerceantur; sed sit his temporibus summa pax & concordia inter Christianos, sicut fieri oportet.

XIX.

Vidua per
annum in-
nuba.

Vidua singula in subsidio dominico, inque regis cunctaque plebis munitione catholica semper consistant, perque menses xii. in continentia perseuerent; quibus peractis, libero vtantur arbitrio, vel nubendi, vel in continentia permanendi.

XX.

Confessio
& pœni-
tentia.

Christiani quique colloquia frequentia & salubria cum sacerdotibus crebro exerceant, suaque sibi peccata inuerecunde depromant ac confiteantur, confessaque iuxta sacerdotis institutionem pœniteant, atque emendent; seque per continentiam & per reliqua operum studia bonorum ita purificent, vt corporis & sanguinis participatione creberrime digni & mundi efficiantur.

XXI.

Verba &
facta.

Verba & facta vnusquisque iuste disponat, iuramenta & vota fideliter compleat.

XXII.

Iniqua om-
nia abo-
lenda.

Nequitia namque cunctigena a cunctis Christianis penitus eiiciantur, iræ videlicet, rixæ, dissensiones, blasphemia, adulteria, homicidia, furta, rapina, necromantia, auaritia, fornicationes, periuria,

CIRCA
 ANNUM
 CHRISTI
 1009.

facrilegia, fortilegia, ebrietates, comessationes, idolatriæ, falsa testimonia, fraudes subdolæ, maleficia, veneficia, pondera dolosa, mensuræ iniquæ, stateræ fraudulentæ, ceteræque pestes quæ ad interitum hominem pertrahunt. Si enim istas mortiferas pestes a nobis auellere voluerimus, omnipotens & misericors Dominus nobis nostræque genti procul dubio miserebitur. Fraus itaque monetariorum funditus absistat, exque pura & simplici materia pecunia cudatur. Furta autem & latrocinia omnia radicitus absistant, vel ea perpetrantes multimodis pœnis puniantur. Arcium muri, vrbes, opida, castella, ciuitates, pontes, reparentur, restaurentur, renouentur, vallis & fossis muniantur, & circumuallentur.

Monetarii.

Furta, &c.

Munitio-
 nes.

XXIII.

Naues per singulos annos ob patriæ defensionem & munitionem præparentur, postque sacrosanctum pascha cum cunctis vtensilibus competentibus simul congregentur. Qua igitur etiam pœna digni sunt qui nauium detrimentum in aliquibus perficiunt, notum cunctis esse cupimus. Quicumque aliquam ex nauibus per quampiam inertiam, vel per incuriam, vel negligentiam corruperit, & tamen recuperabilis sit, is nauis corruptelam, vel fracturam eiusdem, per solidam prius recuperet, regique deinde ea quæ pro eiusdem munitionis fractura sibi met pertinent rite persoluat.

Expeditio
 naualis.

XXIV.

Si autem de expeditione, id est de præcinctu, cui ipse rex intererit, sine licentia quisquam discedens,

E militia
 discedens.

ferit, rerum facultatumque cunctarum discrimen
incurrat.

CIRCA
ANNVM
CHRISTI
1009.

XXV.

Criminosi
non ve-
niant co-
ram rege.

Si etiam quisquam de excommunicatis, nisi cau-
sa refugii, in regis præsumpserit præsentia ante pœ-
nitentiæ satisfactionem peractam consistere, facul-
tatum proscriptioe damnetur.

XXVI.

Regi infi-
dians.

Si quis dæmoniaco instinctu regem circumue-
nire molitur, illum dignum morte iudicamus, nisi
forte maximo iuramento, vel feruente ferro ex-
cusetur.

XXVII.

Legibus re-
sistentes.

Et si quis legi Dei manifeste resistit, vel contra-
dicit, reddat quod debet legis desertor: & si is con-
trarius rebellare armis nititur, & sic occiditur, ia-
ceat semper absque redditione.

XXVIII.

Nonnam,
&c. oppri-
mens.

Nullus itaque Christianus nonnam Deo dica-
tam violet; nemo viduam vi opprimat sine pericu-
lo substantiæ suæ.

Conclusio.

In his itaque, & in cunctis, iniqua omnia & iniu-
sta quæ rex noster vna cum optimatibus extermi-
nare decreuerat vel mandauerat, semper & vbique
penitus abiiciantur, eliminentur, omnimodisque
excludantur, iustitiæque & veritas semper seruetur,
sicque pax summa, frugumque fertilitas, omnium-
que copia bonorum in patria abundabit, Domino
patrocinium præstante, qui viuit, &c.

Hæc itaque legalia statuta vel decreta, in nostro Con-
uentu synodali a rege nostro magnopere edicta, cuncti

CIRCA ANNUM CHRISTI 1009. tunc temporis optimates se obseruatu-
ros fideliter spondebant; idcircoque ego, N. gratia Domini dispo-
nente, Eboracensium archiepiscopus, eadem ad sequentium me-
moriã, nec non & ad præsentium vel futurorum salu-
tem, literis infixi, Domini videlicet proximique dilectio-
ne compunctus.

Archiepi-
scopus
Eboracen-
sis scriba,
seu cancel-
larius.

VITA

SERGII PAPÆ IV.

ANNO
CHRISTI
1009.

SERGIVS, eius nominis quartus, post interregnum vnus
mensis & tredecim dierum, pridie Kalendas Septem-
bres, anno salutis 1009. tempore Henrici regis, ex epi-
scopo Albanensi creatus est Romanus pontifex, optimus
pluribusque virtutibus exornatus. Hic ante Petrus nun-
cupatus ob reuerentiam apostolici culminis nomen pri-
stinum immutauit, & Sergius nominari voluit, vt patet ex
sepulchrali inscriptione, de qua infra. Errat ergo Ditmarus,
qui suo iudicio & assertione ideo id factum scribit, quod
nomine non satis honesto Buccaporci nominaretur. Tur-
pius falluntur qui huius solius pontificis exemplo poste-
ros sua nomina immutare arbitrantur, cum ex præceden-
tibus liquido constet, quod Ioannes XII. ante pontifica-
tum Octavianus, Gregorius V. Bruno, Siluester II. Ger-
bertus, nuncupati fuerint. Hoc iudice Libentio Hambur-
genſi archiepiscopo controuersia, quæ inter ipsum & Ber-
narium Verdensẽ de parochiæ Ramsolæ subiectione a-
gitabatur, & ob quam ille Odonem Romam ablegauerat,
adiudicata fuit. *Adam.*

Sergius
quando pa-
pa factus.

Cur nomen
mutauerit.

Nouatores
redarguun-
tur.

Hoc tempore magno cum prodigio Romæ in quadam
ecclesia oleum scaturiit, ex quo vas aliquod impletum
missum est ad Henricum regem. Rem gestam describit
huius temporis scriptor Ditmarus lib. 7.

Res gestæ
sub Sergio.

Anglicanam ecclesiam Dani persequuntur. Ex clericis
& monachis nouem occisis, strangulatis, aut per verenda
suspensis, decimum quemque vitæ referuarunt. Sanctum
Elphegum Cantuariensem episcopum post multas carce-
ris & vinculorum iniurias glorioso martyrio affecerunt.

Persecutio
ecclesiæ
Anglicanæ.

Sergius papa, cum sedisset annos duos, menses octo &

Obitus Ser-
gii.